

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-II.431.1.22.2017.MM

Warszawa, 28 grudnia 2017 r.

**Pani
Maryla Jarzęcka
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
„Pod Brzozami” w Warszawie
ul. Bohaterów 46/48**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 i art. 128 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.), inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 21, 23-24 i 30 listopada 2017 r. kontrolę kompleksową w kierowanym przez Panią Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie, przy ulicy Bohaterów 46/48.

Przedmiotem kontroli była jakość usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, stan i struktura zatrudnienia oraz przestrzeganie praw mieszkańców. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Panią 20 grudnia 2017 r., przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Dom Pomocy Społecznej „Pod Brzozami”, przy ul. Bohaterów 46/48 w Warszawie jest publiczną placówką prowadzoną przez m. st. Warszawa. Przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku. Decyzją Wojewody Mazowieckiego nr 14/2010 z dnia 10 maja 2010 r. podmiot prowadzący otrzymał zezwolenie na prowadzenie placówki na czas nieokreślony. Placówka wpisana jest do Rejestru domów pomocy społecznej województwa mazowieckiego pod poz. Nr 72. Dom zorganizowany jest na 80 miejsc. Według stanu na dzień kontroli w Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie, przebywało 67 mieszkańców, w tym 40 kobiet i 27 mężczyzn (celowe wstrzymanie przyjęć nowych mieszkańców związane jest z zaplanowaną na przyszły rok modernizacją Domu). Przebudowa ma na celu uzyskanie odpowiednich wymiarów pomieszczeń mieszkalnych, dostosowanie przejść do potrzeb osób niepełnosprawnych, dostosowanie parteru Domu dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Sześć osób skierowanych było do Domu na podstawie przepisów obowiązujących do końca 2003 r., natomiast 61 – przyjęto na podstawie zasad określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Trzydzieści osób zostało umieszczonych w Domu na podstawie postanowienia sądu. W dniu kontroli w placówce przebywały 3 osoby ubezwłasnowolnione całkowicie, dla żadnej z nich opiekunem nie był pracownik Domu. Jedna osoba była ubezwłasnowolniona częściowo. Poza tym jedna osoba ma kuratora ustanowionego przez Sąd w związku z czynną napaścią na funkcjonariusza policji w czasie interwencji w Domu oraz jedna kuratora zawodowego nadzorującego wykonanie kary za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym. W okresie objętym kontrolą w Domu zmarło 27 mieszkańców, 6 osób opuściło placówkę (2 osoby - przeniesione do Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, 2 osoby - wróciły do środowiska, 1 osoba – przeniesiona do innego domu pomocy społecznej i 1 osoba umieszczona w Areszcie Śledczym w Białoleścu).

Dom Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie położony jest na terenie parkowo-leśnym, w Dzielnicy Białołęka. Budynek, w którym mieści się Dom jest dwukondygnacyjny, wybudowany na planie czworoboku. Pokoje mieszkalne znajdują się na każdym piętrze. Budynek oraz jego otoczenie nie mają barier architektonicznych. W Domu zainstalowane są windy osobowe, podjazdy oraz poręcze wzdłuż korytarzy. W Domu zamontowany jest system przyzywowo – alarmowy i system przeciwpożarowy. Stan techniczny i sanitarny budynku wymaga poprawy ze względu na czas jego użytkowania; na bieżąco wykonywane są naprawy związane z eksploatacją budynku.

Pod względem liczby zamieszkujących osób oraz wyposażenia pokoje mieszkalne odpowiadały standardowi określone w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej. Część pokoi mieszkalnych w Domu nie spełnia norm w zakresie powierzchni. Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej pokoje jednoosobowe powinny mieć powierzchnię nie mniejszą niż 9 m², a w pokoju wieloosobowym na mieszkańca przeznacza się nie mniej niż 6 m². Z wykazu pomieszczeń wynika, że 18 pokoi jednoosobowych ma powierzchnię od 7,60 m² do 8,20 m², czyli poniżej zalecanych 9 m². Z wyjaśnień dyrektora Domu wynika, że w następnym roku rozpoczynają się prace modernizacyjne budynku, których plany gwarantują mieszkańcom odpowiedni metraż powierzchni w pokojach mieszkalnych, zgodny z wymaganiami. Pokoje mieszkalne Domu w czasie kontroli wolne były od nieprzyjemnych zapachów, utrzymana była w nich czystość i porządek. Pomieszczenia sanitarne spełniały wymagania określone w § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą placówka zapewniała mieszkańcom odpowiednie wyżywienie, wyposażenie w odzież, obuwie, bieliznę (jeśli była taka konieczność). Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że środki czystości wydawane są mieszkańcom w każdym miesiącu (mydło, 2 rolki papieru toaletowego). Wszystkie inne środki czystości i środki używane do higieny ciała zakupywane są przez mieszkańców lub jeśli nie posiadają oni swoich środków finansowych, przez Dom.

W codziennych czynnościach mieszkańcom Domu pomagają opiekunki i pokojowe. W dniu kontroli w Domu zatrudnionych było 6 opiekunów (6 etatów) i 10 pokojowych (10 etatów). Opiekunki pracują w systemie jednozmianowym 12-godzinnym (w godz. 7.00-19.00, w porze nocnej nie ma opiekunek) oraz w 8-godzinnym (7.00-15.00). Na dyżurze dziennym w godz. 7.00-15.00 pracuje 4-5 opiekunek. Pokojowe pracują w systemie dwuzmianowym 12-godzinnym (w godz. 7.00-19.00, 19.00-7.00, w porze nocnej na dyżurze jest jedna pokojowa).

Opiekę pielęgniarską zapewnia w Domu 7 pielęgniarek (7 etatów), pracujące w systemie 12-godzinnym (7.00-19.00, 19.00-7.00) i 8-godzinnym (7.00-15.00). Na dyżurze dziennym jest 1-2 pielęgniarki, w nocy jedna pielęgniarka.

Dom Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” umożliwia przebywającym w nim mieszkańcom korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, przysługujących na podstawie odrębnych przepisów, zgodnie z art. 58 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia Przychodnia Rejonowa przy ul. Majorki 53. Konsultacje lekarza POZ odbywają się w Domu raz w tygodniu (poniedziałek). W razie potrzeby mieszkańcy dowożeni są do lekarzy specjalistów samochodem służbowym. Wizyty domowe realizowane są przez lekarza z Poradni Rodzinnej i Specjalistycznej przy ul. Milenijnej 4. Lekarz psychiatra przyjmuje w Domu w ramach umowy o pracę raz w tygodniu. Dom pokrywa opłaty ryczałtowe do wysokości limitu ceny, przewidzianej w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, o których mowa w art. 58 pkt 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i poz. 1985), pozostała kwota pokrywana jest z własnych środków pieniężnych mieszkańców.

Pracownicy Domu uczestniczyli w bieżącym roku w projekcie finansowanym przez m.st. Warszawa „Wspieramy warszawskie DPS-y” realizowanym przez Fundację OSWOIĆ STRES, stanowiącym część wielokierunkowego programu wynikającego z celów strategii rozwoju. Celem programu było ograniczenie nadmiernego i szkodliwego spożycia alkoholu przez mieszkańców DPS-u poprzez prowadzenie działań z zakresu redukcji szkód, profilaktyki, a także wsparcie dla pracowników bezpośrednio sprawujących opiekę nad mieszkańcami poprzez prowadzenie działań superwizyjnych i szkoleniowych. W ramach programu odbyły się działania skierowane zarówno do mieszkańców, jak i pracowników Domu (indywidualne konsultacje psychologiczne, poradnictwo psychologiczne, grupa wsparcia, edukacja profilaktyczna, zajęcia warsztatowo – treningowe, grupy samopomocowe, superwizje, szkolenia). W roku 2016 w Domu organizowane były spotkania informacyjno- edukacyjne z mieszkańcami prowadzone przez przedstawicieli: Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Dzielnicy Białołęka, Dzielnicowej Komisji Rozwiązywania Programów Alkoholowych, Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego Dzielnicy Białołęka, Stowarzyszenia „Karawana”. Współpraca z tymi instytucjami doprowadziła do zorganizowania zajęć edukacyjnych w ramach Programu Ograniczania Picia prowadzonych przez terapeutę ds. uzależnień Pana Jacka Znamierowskiego. W Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” problem mieszkańców nadużywających spożywanie alkoholu jest coraz bardziej zauważalny, skutkuje to agresywnymi zachowaniami oraz zakłócaniem spokoju. Według uzyskanych od pracownika socjalnego informacji w roku 2017 w Domu miało miejsce około 60 interwencji policji z tego powodu.

W Domu stworzone były warunki do utrzymywania osobistych kontaktów z rodziną. Mieszkańcy Domu mieli możliwość korzystania z zajęć aktywizujących, rehabilitacji, uczestniczenia w spotkaniach kulturalnych oraz zaspokajania potrzeb religijnych.

Dom umożliwiał mieszkańcom bezpieczne przechowywanie środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych. Zakupy na rzecz mieszkańców dokonywane są przez członków rodziny, kuratorów lub wskazanych pracowników Domu. Za prowadzenie depozytu rzeczy wartościowych odpowiadają pracownicy socjalni. W dniu kontroli w Domu znajdował się jeden depozyt, po zmarłym mieszkańcu. W przypadku śmierci mieszkańca depozytor lub inny wyznaczony przez Dyrektora Domu pracownik, wraz z pracownikiem socjalnym oraz opiekunem prawnym zmarłego mieszkańca dokonuje spisu rzeczy pozostałych po przeprowadzeniu utylizacji (odizolowaniu rzeczy

osobistych zmarłego mieszkańca, przeprowadzeniu selekcji tych rzeczy w celu umieszczenia w workach foliowych tych rzeczy, które mogą stanowić potencjalne źródło zakażenia). Sporządzony spis inwentarza jest ewidencjonowany w Księdze depozytów. Treść §23 ust. 4 *Regulaminu postępowania z wyposażeniem prywatnym, ze środkami pieniężnymi i przedmiotami wartościowymi w Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie „Spisany inwentarz zostaje wydany osobom wskazanym przez mieszkańca przy przyjęciu do Domu”*, budzi wątpliwości. Do chwili otwarcia spadku potencjalnemu spadkobiercy nie przysługuje żadne prawo podmiotowe względem majątku przyszłego spadkodawcy. Od momentu otwarcia spadku na spadkobierców przechodzą prawa i obowiązki zmarłego. Stają się oni właścicielami majątku spadkowego i mogą podejmować wszelkie czynności dotyczące tego majątku. Spadek odziedzicza się na podstawie testamentu, albo na podstawie zasad określonych w ustawie – Kodeks cywilny (tzw. dziedziczenie ustawowe). Postanowienia testamentu mają pierwszeństwo przed zasadami dziedziczenia ustawowego. Jeśli osoba zmarła pozostawiła testament, to dziedziczenie następuje na podstawie testamentu. Jeśli natomiast spadkodawca nie pozostawił testamentu, wówczas dzieli się majątek zmarłego (albo długi) zgodnie z zasadami dziedziczenia ustawowego. W przedmiocie ustalenia kręgu spadkobierców oraz przysługujących im udziałów należy zwrócić się do sądu, który rozstrzygnie o tym w ramach postępowania nieprocesowego. Możliwe jest również zwrócenie się do notariusza z wnioskiem o sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia. Jednak w tym drugim wypadku konieczna jest zgoda wszystkich osób uprawnionych co do spadku, a także zgodny wniosek co do przysługujących każdemu udziałów. Przekazywanie rzeczy po zmarłym mieszkańcu bez przeprowadzonego postępowania spadkowego jest niezgodne z Kodeksem cywilnym.

Dowody osobiste mieszkańców, którzy zdecydowali się na przechowywanie dowodu osobistego znajdowały się w gabinecie pielęgniarskim. W aktach osobowych mieszkańców znajdowały się oświadczenia mieszkańca/opiekuna o wyrażeniu zgody na przechowywanie w depozycie dowodu osobistego.

W Domu został powołany zespół terapeutyczno-opiekuńczy, w skład którego weszli kierownik Działu Terapeutyczno - Opiekuńczego, pielęgniarki, opiekunowie, instruktor terapii zajęciowej, instruktor kulturalno - oświatowy, technik fizjoterapii, pracownicy socjalni, psycholog, lekarz, pracownik kuchni, praczka, kierowca, wolontariusze. Zdaniem inspektorów kontrolujących trudno wliczać pracownika kuchni do Zespołu Opiekuńczo – Terapeutycznego (należącego według Zarządzenia Nr 3/2013 Dyrektora Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego w Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie przy ul. Bohaterów 46/48 do Zespołu Opiekuńczo – Terapeutycznego). Kontakt osoby zatrudnionej na tym stanowisku z mieszkańcem ogranicza się do spotkań na stołówce (wydawanie posiłków, odbiór brudnych naczyń). Członkowie zespołu spotykają się raz w tygodniu w celu omówienia spraw dotyczących realizacji celów opieki wg indywidualnego planu wsparcia mieszkańca, stworzenia planu lub w razie konieczności.

Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie utrzymuje stałą współpracę z lokalnymi instytucjami, organizacjami społecznymi, indywidualnymi osobami. Działania te obejmują m.in.:

- umowę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej m. st. Warszawy dla Dzielnicy Białołęka na współpracę z 2 wolontariuszami (praca w ramach terapii zajęciowej, systematyczne odwiedziny),
- współpracę z Gimnazjum 124 w Warszawie (młodzież – 15 osób - odwiedza mieszkańców w ramach biblioterapii raz w tygodniu) oraz Prywatnym Gimnazjum – 15 osób (wspólne czytanie, rozmowy),
- systematyczne praktyki studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie,

- udział w imprezach organizowanych dla seniorów na terenie Dzielnicy Białołęka,
- stały kontakt z wolontariuszami seniorami towarzyszącymi mieszkańcom w spacerach, rozmowie,
- praktyki duszpasterskie kleryków Wyższego Seminarium Diecezji Warszawsko – Praskiej (spotkania, konferencje, wspólna modlitwa).

W Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w dniu kontroli zatrudnionych było 2 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy, co jest zgodne z wymogami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej.

W Domu aktualnie nie działa Rada Mieszkańców. Rada Mieszkańców zawiesiła swoją działalność z dniem 25 marca 2014 r. W podjętej przez nią Uchwale widnieje zapis, że *„Wszystkie sprawy, którymi dotychczas zajmowała się Rada Mieszkańców będą omawiane na zebraniach ogólnych mieszkańców z Kierownictwem Domu, zwoływanych nie rzadziej niż raz na dwa miesiące, lub w miarę potrzeby co miesiąc”*. Ostatnie takie zebranie odbyło się 9 listopada 2017 r. (wcześniej: 7 sierpnia i 7 marca br.) dotyczyło konsultacji społecznych w sprawie wdrożenia standardów opieki. Podczas kontroli zespół kontrolujący spotkał się z mieszkańcami (XXX). Podczas rozmowy uzyskano informację o Domu z perspektywy osób częściowo samodzielnych, ale ze względu na pogarszający się stan zdrowia wymagających już wsparcia personelu (poruszanie się przy pomocy balkoników, kul). Podczas rozmowy z osobami kontrolującymi mieszkańcy wyrażali zadowolenie z pobytu w Domu oraz jakości świadczonych usług. Poza teren Domu wychodzą mieszkańcy, których stan zdrowia to umożliwia. Mieszkańcy wyrażali pozytywne opinie na temat personelu, który wykazuje się empatią i zrozumieniem ich problemów. Jednocześnie mieszkańcy podzielili się z inspektorami kontrolującymi swoimi obawami. Podkreślili, że zarówno bezpieczeństwo mieszkańców, jak i personelu Domu narażone jest ze strony mieszkańców nadużywających alkoholu, często z przeszłością kryminalną. Są to osoby, które budzą obawy i niepokój u wielu mieszkańców. Jak sami mówili, z tymi osobami „trudno jest mieszkać”. Nie szanują oni pracowników, także ich stosunek do policjantów wzywanych na interwencje (używanie wulgarnych słów, napaść) pokazuje, że trudno znaleźć na nich sposób. Wszystkie zgłoszone uwagi zostały przekazane dyrektorowi Domu.

W sprawach skarg i wniosków Dyrektor Domu przyjmuje w każdy poniedziałek w godz. 12.00-16.00 oraz według potrzeb. Rejestr skarg i wniosków znajduje się w gabinecie dyrektora Domu. W okresie objętym kontrolą w rejestrze skarg i wniosków znajdował się w roku 2017 jeden wpis. Sprawa została załatwiona według właściwości, znajdowała się stosowna notatka służbowa.

Ostatnia kontrola obejmująca zakres wskazany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 października 2012 r. w sprawie sprawowania kontroli przyjęcia i przebywania osób z zaburzeniami psychicznymi w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej oraz sposobu jej dokumentowania (Dz. U. z 2012 r. poz. 1147) przeprowadzona została w Domu przez przedstawiciela sądu 20 grudnia 2016 r. We wnioskach końcowych sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie napisała, że *„nie stwierdzam nieprawidłowości w zakresie przyjmowania i legalności pobytu osób przebywających w DPS-ie podczas przeprowadzonej kontroli”*.

W Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” według stanu na dzień kontroli wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego wynosił 0,42 i był zgodny z obowiązującym dla tego typu Domu na podstawie § 6 ust. 2 pkt 3 lit. a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej.

Z przedstawionych akt pracowników wynika, że posiadają oni kwalifikacje, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1786). W przypadku jednego pracownika w aktach osobowych brakowało świadectwa ukończenia szkoły podstawowej. W trakcie trwania kontroli pracownik złożył stosowne oświadczenie (wpięte do akt) o zagubieniu dokumentu w trakcie zmiany miejsca zamieszkania.

W okresie objętym kontrolą pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczyli w szkoleniach uwzględniających zagadnienia, o których mowa § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Panią Dyrektor o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Doprecyzować zapis §23 ust. 4 *Regulaminu postępowania z wyposażeniem prywatnym, ze środkami pieniężnymi i przedmiotami wartościowymi w Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie.*
2. W Zarządzeniu Nr 3/2013 Dyrektora Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Zespołu Terapeutyczno-Opiekuńczego w Domu Pomocy Społecznej „Pod Brzozami” w Warszawie przy ul. Bohaterów 46/48 wykreślić pracownika kuchni (udział osoby zatrudnionej na tym stanowisku w pracach Zespołu Opiekuńczo – Terapeutycznego nie znajduje uzasadnienia).

O sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych należy w terminie 30 dni powiadomić Wojewodę Mazowieckiego za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie ul. Czerniakowska 44, 00-717 Warszawa.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985), kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia do Wojewody Mazowieckiego za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej.

W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń należy w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, a w przypadku ich uwzględnienia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
Wioletta Kucharska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Pan Włodzimierz Paszyński
Zastępca Prezydenta m.st. Warszawy
2. aa